

**II. ULUSLARARASI TÜRKİYE
MUHASEBE DENETİMİ SEMPOZYUMU
Kamu Güveni ve Denetimi**

**VIII. TÜRKİYE MUHASEBE
DENETİMİ SEMPOZYUMU
Muhasebe Denetiminde Yeni Açılımlar**

Editör

Prof. Dr. Cemal İBİŞ

Marmara Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü

İSMMMO Yayınları 92

Kapak Tasarım ve Uygulama: Evren GÜNAY

Baskı ve Cilt

EUROMAT ENTEGRE MATBAACILIK ANONİM ŞİRKETİ

Sanayi Caddesi No: 17 34510 Çobançeşme-Yenibosna/İSTANBUL

Telefon: (0212) 451 70 70 pbx Faks: (0212) 451 70 55

www.euromat.com.tr/euromat@euromat.com.tr

İSMMMO

Kurtuluş Caddesi No: 152 Şişli/İSTANBUL

Telefon: (0212) 315 84 00 E-mail: ismmmo@ismmmo.org.tr

www.istanbulsmmmodasi.org.tr

(Yayında Kataloglama Bilgisi)

II. Uluslararası Türkiye muhasebe denetimi sempozyumu ve
VIII. Türkiye muhasebe denetimi sempozyumu./editör Cemal İbiş.-
İstanbul: İSMMMO, 2008

688 s.; 24 sm. (İSMMMO Yayınları, 92)

ISBN: 978-975-555-150-0

1. Muhasebe Denetimi - Toplantılar

657.06

*Denetim Sempozyumlarını başlatan ve
başarı ile yürüten, mümtaz insan ve değerli hocamız
Prof. Dr. Recep PEKDEMİR'e
en derin saygılarımızla.*

SUNUŞ

İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası olarak “II.Uluslararası Muhasebe Denetimi Sempozyumu”nu ve “VIII. Türkiye Muhasebe Denetimi Sempozyumu”nu 20-24 Nisan 2007 tarihleri arasında, Xanadu Resort Hotel Belek-Antalya’da başarı ile tamamlamaktan memnurluk duymaktayız. 2005 yılında başarıyla gerçekleştirdiğimiz I. Uluslararası Muhasebe Denetim Sempozyumu’nda hedeflediğimiz sempozyumları uluslararası boyutlara taşımak, uluslararası bütünleşmeye önem vermek şeklindeki amacımız doğrultusunda bu yılda VIII. Türkiye Muhasebe Denetimi Sempozyumu yanı sıra II. Uluslararası Muhasebe Denetim Sempozyumu’nu da başarıyla gerçekleştirmiş bulunuyoruz.

Bu yıl gerçekleştirdiğimiz sempozyumlardaki amacımız; Uluslararası gelişmeler paralelinde Ulusal çıkarlarımızı dikkate alan, ekonomiye ve topluma fayda katacak biçimde mesleki ve bireysel sorumluluğumuzu yerine getirmektir. Bu amaç doğrultusunda II.Uluslararası Muhasebe Denetimi Sempozyumu’nun konusu “Kamu Güveni ve Denetimi”, VIII. Türkiye Muhasebe Denetimi Sempozyumu’nun konusu ise “Muhasebe Denetiminde Yeni Açılımlar” olarak belirlenmiştir.

Bu sempozyumlarda, Kasım 2006’da Ülkemizde büyük bir başarı ile gerçekleştirdiğimiz, Ülkemizi ve mesleğimizi dünyaya tanıttığımız “17. Dünya Muhasebe Kongresi”nden esinlenerek daha önce düzenlediğimiz sempozyumlardan farklı olarak;

- 3 Genel Oturum,
- 12 Paralel Oturum, olmak üzere toplam 15 oturumda,
- 43 bildiri ve 1 panele yer verilmiştir.

Her iki sempozyumun bir arada gerçekleşmesine rağmen sempozyumların toplam 15 oturum, 43 bildiri ve bir panelden oluşması nedeniyle bu yıl II.Uluslararası Muhasebe Denetimi Sempozyumu ile VIII. Türkiye Muhasebe Denetimi Sempozyumları için Türkçe ve İngilizce olarak ayrı ayrı kitaplar basılması uygun görülmüştür.

Mesleğimiz ile ilgili ulusal ve uluslararası gelişmelerin yakından izlenmesi ve bu gelişmelerin mesleğimiz ve ekonomik kalkınma üzerindeki fırsat ve tehditlerinin izlenmesi, tartışılması, paylaşılması bakımından sempozyumlar hiç şüphesiz önemli bir yer tutmaktadır. Gerek II. Uluslararası Muhasebe Denetimi Sempozyumunda ve gerekse VIII. Türkiye Muhasebe Denetimi Sempozyumunda, seçkin yerli ve yabancı akademisyenler, iş dünyası temsilcileri ve meslek mensupları bildiri sunma, oturum yönetme, panelist olma, görüş bildirme ve izleme şeklindeki katılımları bu sempozyumlara özel bir değer katmıştır.

Önceki sempozyumlarımızda olduğu gibi, bu sempozyumlarımız ile ilgili olarak hazırlanan bu kitap, hem sempozyumda sunulan bildiri metinlerini, hem de sempozyum sırasında, oturumu izleyenler tarafından ortaya atılan fikir ve düşünceleri, yapılan tartışmaları kapsamaktadır. Böylece, sadece bildiri metinlerindeki değil, kişilerde yazılı olmayan, ancak sempozyum sırasında ortaya atılan fikir ve düşüncelerin yazılı hale getirilmesi de sağlanmaktadır.

Sempozyumların başarılı olarak gerçekleştirilmesinde ve bu kitabın sağlıklı bir şekilde baskıya hazırlanmasında ve basılmasında emeği geçen herkese teşekkürlerimizi sunarız.

Yahya Arıkan
İSMMMO Başkanı

ÖNSÖZ

İSMMMO'nun bugünlere gelmesinde sempozyumların ve eğitimin büyük bir önemi ve yeri vardır. Bu alanda büyük bir özveri ve emek sarfeden değerli hocamız, Prof. Dr. Recep PEKDEMİR'i unutmak mümkün değildir. Bundan sonraki sempozyumlar ve eğitimler hocamızın inşaa etmiş olduğu yapı esas alınarak sürdürülecektir. Kendisinin bundan sonra da İSMMMO'ya katkılarının devam edeceğine olan inancımız tamdır. Bu çalışma örnek aldığımız değerli hocam Prof. Dr. Recep PEKDEMİR'e ithaf edilmiştir.

Bu sempozyum, İstanbul Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası tarafından 20-24 Nisan 2006 tarihleri arasında gerçekleştirilmiş "II. Uluslararası Muhasebe Denetimi Sempozyumu" ile "VIII. Türkiye Muhasebe Denetimi Sempozyumu"nda sunulan bildiriler, yapılan tartışmalar, sempozyumun sonunda gerçekleştirilen panelin bir araya getirilmesinden oluşmuştur.

Sempozyumlarda, denetim mesleği ile ilgili ulusal ve uluslararası en güncel ve en önemli konular; çok kapsamlı bir biçimde, yerli ve yabancı akademisyen, meslek mensubu, kamu ve özel sektör temsilcileri tarafından; çok yönlü ve ayrıntılı bir biçimde ele alınmıştır.

Sempozyumlardaki çalışmaların ve yapılan katkıların kalıcı olmasını sağlamak amacıyla hazırlanan bu kitaptaki hatalar için herkesin hoşgörüsüne sığınıyoruz.

Çalışmanın yararlı olmasını diler, saygılarımı sunarım.

Prof. Dr. Cemal İBİŞ
İstanbul, Mart 2008

<Ç<NDEK<LER

Yahya ARIKAN, İSMMMO Başkanı

Sempozyum Açış Konuşması 15

Mehmet TİMUR, TÜRMOB Genel Başkanı

Sempozyum Açış Konuşması 19

Hüdaverdi AKKOCA, Antalya Vergi Dairesi Başkan Vk.

Sempozyum Açış Konuşması 23

Bülent ÜSTÜNEL, Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu Başkanı

Sempozyum Açış Konuşması 27

Hidayet MAT, Antalya Defterdarı

Sempozyum Açış Konuşması 31

Mehmet KILCI, Gelir İdaresi Başkan Yardımcısı

Sempozyum Açış Konuşması 33

Masum TÜRKER, Eski Devlet Bakanı ve TÜDESK Başkanı

Sempozyum Açış Konuşması 35

I. SALON - PARALEL OTURUM I

- Hile Denetimi -

Oturum Başkanı

Prof. Dr. Nalan AKDOĞAN / Başkent Üniversitesi

Prof. Dr. Nejat BOZKURT / Marmara Üniversitesi

Hile Denetimine Genel Bakış 39

Jean Pieer GARITTE / Deloitte Belçika

Uluslararası Hile Denetimi 61

2. SALON - PARALEL OTURUM II

- Denetim Komiteleri ve Bağımsız Denetim -

Oturum Başkanı

Cansen BAŞARAN SYMES / Başaran Nas Bağımsız Denetim ve SMMM A.Ş.

Colin J. WILLIAMS / Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.

Denetim Komiteleri ve Bağımsız Denetimin İşletmeler Açısından Değerlendirilmesi 75

Murat DOĐU / DoĐan Yayın Holding A.Ő.
Denetim Komiteleri ve Bağımsız Denetimin Yatırımcılar Açıısından Önemi 81

Özge ENGİN / YaŐar Holding
Denetim Komiteleri ve Bağımsız Denetimin Ülkemizdeki Durumu ve Geliştirilmesine Yönelik Öneriler 89

Sorular ve Cevaplar 107

3. SALON - PARALEL OTURUM III

- İç Kontrol Sisteminin EtkinliĐi -

Oturum Başkanı
Prof. Dr. Cemal İBİŞ / Marmara Üniversitesi

Gökhan ALPMAN / DRT Bağımsız Denetim ve SMMM A.Ő.
İç Kontrol Sisteminin Etkinliğinin Sağlanması 119

Prof. Dr. M. Banu DURUKAN - DoĐ. Dr. Serdar ÖZKAN - Araş. Gör. M. Gürol DURAK
/ Dokuz Eylül Üniversitesi
İç Kontrol Sisteminin Etkinliğinin DeĐerlendirilmesine İliŐkin Öneriler 131

1. SALON - PARALEL OTURUM IV

- Denetçinin SorumluluĐunun Sınırlandırılması -

Oturum Başkanı
Prof. Dr. Tuğrul TÜFEKÇİOĞLU / MÖDAV

Guiseppe MESSINA / ACCA OrtadoĐu ve Balkan Ülkeleri DıŐ İliŐkiler Müdürü
Denetçinin SorumluluĐunun Sınırlandırılmasına İliŐkin Uluslararası Düzenlemeler,
Sağladığı Yararlar ve Öneriler 151

Bülent EJDER / Akis Bağımsız Denetim ve SMMM A.Ő.
Türkiye’de Denetçinin SorumluluĐunun Sınırlandırılmasına İliŐkin Yasal Düzenlemeler,
Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar ve Öneriler 163

Bob COLSON / Grant Thornton International
Denetçinin SorumluluĐunun Sınırlandırılmasına İliŐkin Uluslararası Düzenlemeler,
Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar ve Öneriler 173

Sorular ve Cevaplar 181

2. SALON - PARALEL OTURUM V

- Denetim Firmalarının Yaşadığı Sorunlar ve Zorluklar; Sürdürülebilirlik ve Sosyal Sorumluluk -

Oturum Başkanı

Prof. Dr. Süleyman YÜKÇÜ / Dokuz Eylül Üniversitesi

David FISHER / Grant Thornton International

Denetim Firmalarının Yaşadığı Sorunlar ve Zorluklar; Sürdürülebilirlik ve Sosyal Sorumluluk Hakkında Öneriler 191

Hüseyin GÜRER / DRT Bağımsız Denetim ve SMMM A.Ş.

Türkiye’de Denetim Firmalarının Yaşadığı Sorunlar ve Zorluklar; Sürdürülebilirlik ve Sosyal Sorumluluğun Değerlendirilmesi ve Öneriler 205

Sorular ve Cevaplar 213

3. SALON - PARALEL OTURUM VI

- Türk Denetim Uygulamalarının Özel Konuları -

Oturum Başkanı

Musa PİŞKİN / TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi

Osman DİNÇBAŞ / Güney Bağımsız Denetim ve SMMM A.Ş.
Denetimde Haksız Rekabet 219

Fuat ÖKSÜZ / Sabancı Holding A.Ş.
Denetimin Ücretlendirilmesi 225

Hasan KILIÇ / DRT Bağımsız Denetim ve SMMM A.Ş.
Denetçinin Rotasyonu 237

Hüseyin FIRAT / İSMMMO Başkan Yardımcısı
Küçük ve Orta Ölçekli Muhasebe Şirketlerinin Sorunları 243

Sorular ve Cevaplar 269

GENEL OTURUM II

- Faaliyet Denetimi ve Kalite Güvencesi Sistemi -

Oturum Başkanı

Prof. Dr. Yüksel KOÇ YALKIN / Ankara Üniversitesi

Doç. Dr. Şaban UZAY / Erciyes Üniversitesi
Faaliyet Denetimine Genel Bakış 275

**Dr. Tuba ŞAVLI / Güney Bağımsız Denetim ve SMMM A.Ş.
Türkiye’de Kalite Güvence Sisteminin Değerlendirilmesi 309**

**Nail SANLI / TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Sekreteri
TÜRMOB’un Kalite Güvence Sistemine Yaklaşımı 321**

Sorular ve Cevaplar 357

GENEL OTURUM III

- Türkiye Denetim Standartları -

**Oturum Başkanı
Fatih DURAL / Bağımsız Denetim Derneği**

**Aslan COŞKUN / Türkiye Denetim Standartları Kurulu
Türkiye Denetim Standartlarındaki Son Gelişmeler 371**

**Ahmet AKIN / TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi
Meslek Mensupları Açısından Türkiye Denetim Standartlarının Değerlendirilmesi 387**

1. SALON - PARALEL OTURUM VII

- İşletmelerde İç Denetim -

**Oturum Başkanı
Prof. Dr. Nuran CÖMERT / Marmara Üniversitesi**

**Şenol TOYGAR / Türkiye İç Denetim Enstitüsü
İç Denetimin Ülkemizdeki Durumu ve Geliştirilmesine Yönelik Öneriler 395**

**Ali Kamil UZUN / DRT Bağımsızlık Denetim ve SMMM A.Ş.
İşletmelerde İç Denetimin Kurulması, Rolü ve Önemi 403**

**Özlem AYKAÇ / Coca Cola
İç Denetimin Etkinliğinin Artırılmasına Yönelik Öneriler 415**

Sorular ve Cevaplar 423

2. SALON - PARALEL OTURUM VIII

- Sistem ve Süreç Denetimi -

**Oturum Başkanı
Doç. Dr. Lerzan KAVUT / İstanbul Üniversitesi**

**Doç. Dr. Seval KARDEŞ SELİMOĞLU / Anadolu Üniversitesi
İşletmelerde Sistem ve Süreç Denetimine Genel Bakış 431**

Tumin GÜLTEKİN / Başaran Nas Bağımsız Denetim ve SMMM A.Ş.
Türkiye’de Sistem ve Süreç Denetiminin Değerlendirilmesi 463

Erol LENGERLİ / Akis Bağımsız Denetim ve SMMM A.Ş.
Sistem ve Süreç Denetiminde Karşılaşılan Sorunlar ve çözüm Önerileri 473

3. SALON - PARALEL OTURUM IX

- IT ve Elektronik Ortamda Denetim -

Oturum Başkanı

İ. Hüseyin YILDIZ / TÜRMOB Genel Saymanı

Prof. Dr. Melih ERDOĞAN / Anadolu Üniversitesi
Elektronik Ortamda Denetime Genel Bakış 481

Oktay AKTOLUN / DRT Bağımsız Denetim ve SMMM A.Ş.
Bankalarda IT Denetiminde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri 501

Sorular ve Cevaplar 511

1. SALON - PARALEL OTURUM X

- Denetimde Eğitim, Etik ve Disiplin -

Oturum Başkanı

Sami KAZICI / Ankara YMM Oda Başkanı

Musa PİŞKİN / TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi
Denetim Uzmanı Eğitimi 521

Yrd. Doç. Dr. Çağnur BALSARI - Araş. Gör. Fatih DALKILIÇ / Dokuz Eylül Üniversitesi
Denetimde Etik 537

Nazım HİKMET / Arkan & Ergin Uluslararası Denetim ve YMM A.Ş.
Denetim Mesleğinde Disiplin 555

2. SALON - PARALEL OTURUM XI

- Derecelendirme ve Denetim -

Oturum Başkanı

Feyzullah TOPÇU / İzmir SMMM Odası Başkanı

Yrd. Doç. Dr. Orhan ÇELİK / Ankara Üniversitesi
Derecelendirme ve Denetime Genel Bakış 573

İhsan Uğur DELİKANLI / BDDK
Bankalarda Derecelendirme ve Denetim 579

Ayşe BOTAN BERKER / Fitch Rating A.Ş.
Derecelendirme ve Denetimde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri 585

3. SALON - PARALEL OTURUM XII

- UFRS Kapsamında Finansal Raporlamada Muhasebenin Rolü -

Oturum Başkanı
Ali Metin POLAT / Ankara SMMM Odası Başkanı

Yrd. Doç. Dr. Volkan DEMİR / Galatasaray Üniversitesi
UFRS 7 Kapsamında Finansal Raporlamaya Genel Bakış 597

Erol DEMİREL / İstanbul TESMER
UFRS 7 Kapsamında Finansal Raporlamada Muhasebenin Rolü 621

Sibel TÜRKER / DRT Bağımsız Denetim ve SMMM A.Ş.
UFRS 7 Kapsamında Finansal Raporlamada Bağımsız Denetimde Yapılacak Çalışmalar 637

Sorular ve Cevaplar 647

PANEL OTURUMU

- Muhasebe Denetiminde Yeni Açılımlar - 651

Oturum Başkanı
Prof. Dr. Fevzi SÜRMEİ / Anadolu Üniversitesi Rektörü
Hakan KOCA / Maliye Bakanlığı
İhsan Uğur DELİKANLI / BDDK
Halim METE / TOBB
Rıfat T. NALBANTOĞLU / TÜRMOB
Prof. Dr. Tuğrul TÜFEKÇİOĞLU / MÖDAV

SEMPOZYUM KAPANIŞI KONUŞMALARINI

Prof. Dr. Cemal İBİŞ 681
Marmara Üniversitesi Öğretim Üyesi
Sempozyum Düzenleme ve Yürütme Kurulu Üyesi

Yahya ARIKAN 685
İSMMMO Başkanı